ДОКТОРСКЕ СТУДИЈЕ ИЗ ЈАВНОГ ЗДРАВЉА 2024/2025.
Други семестар

ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

Предмет: Обавезни

Шифра предмета: Ј3_м02

Број бодова: 5 ЕСПБ

Координатор предмета: Весна Бјеговић-Микановић, Институт за социјалну медицину, Медицински факултет Универзитета у Београду и Центар-Школа јавног здравља. Тел: 2 643 830; Факс: 2 659 533; *Email: vesna.bjegovic-mikanovic@med.bg.ac.rs*

Предавачи: наставници и сарадници Медицинског факултета Универзитета у Београду, гости предавачи.

Време одржавања наставе: од 30.06.2025. до 25.07.2025. (од понедељка до петка од 15:00 до 18:30). Могућ је и договор са наставником који координира тему одређеног дана.

Место одржавања наставе: Институт за социјалну медицину, Др Суботића 15, учионица десно, у приземљу и остали институти и катедре Медицинског факултета према програму и договору са наставницима. Услед нових околности, настава ће се у електронском окружењу на платформи *Reticulum* Медицинског факултета.

Циљ предмета је да студенти сагледају и усвоје мултидисциплинарност јавног здравља, савремене приступе и основне принципе јавноздравствених наука, да знају да класификују истраживачка достигнућа јавног здравља и компарирају јавноздравствене функције и услуге различитих земаља на основу доказа из истраживања.

Исход предмета су прихваћена знања у идентификовању, објашњавању и класификовању основних приступа у јавном здрављу и принципа јавно-здравствене етике, филозофије и јединствених карактеристика јавног здравља, објашњавању фаза у развоју ове дисциплине и усвајање основних група јавно-здравствених компетенција на којима почива јавно-здравствена перспектива једног истраживања. Исход се односи и на унапређење вештина у сагледавању актуелних изазова јавног здравља који могу бити предмет истраживања и прихватање начина на који су многе дисциплине повезане са областима изучавања јавног здравља.

Садржај предмета односи се на основне принципе и приступе јавног здравља који одређују мултидисциплинарност у јавноздравственим истраживањима. Главне теме предмета обухватају истраживачке домене јавног здравља повезане са јавноздравственом етиком, здрављем и његовим одредницама, промоцијом здравља и превенцијом специфичних болести, здравственом политиком и менаџментом, здравственим системима, животном и радном средином. Анализирају

се ефекти и домети истраживања на свим нивоима јавног здравља уз посебно наглашавање европског контекста и партиципаторног приступа. Тумачи се место истраживања у јавном здрављу као јавноздравствене функције и у светлу комплексног јавноздравственог система.

Основна литература

- Kawachi I, Lang I, Ricciardi W, eds. Oxford handbook of public health practice. 4th edition Oxford: Oxford University Press 2020. https://oxfordmedicine.com/view/10.1093/med/9780198800125.001.0001/med-9780198800125 (accessed January 26, 2025).
- Rechel B, Jakubowski E, McKee M, Nolte E. Organization and financing of public health services in Europe. Brussels: European Observatory on Health Systems and Policies, 2019. https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/organization-and-financing-of-public-health-services-in-europe-study (accessed January 26, 2025).
- Papanicolas I, Rajan D, Karanikolos I, Soucat A, Figueras J. Health system performance assessment. A framework for policy analysis. Geneva: World Health Organization, 2022. https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/health-system-performance-assessment-a-framework-for-policy-analysis (accessed January 26, 2025).
- Burazeri G, Zaletel Kragel L. Health: Systems – Lifestyle – Policies. Volume 1. 2nd edition. Lage: Jacobs Verlag 2013. https://seejph.com/index.php/seejph/article/view/332/298 (accessed January 26, 2025).
- Burazeri G, Zaletel Kragel L. Health Investigation: Analysis – Planning – Evaluation. Volume 2. 2nd edition. Lage: Jacobs Verlag 2013. https://seejph.com/index.php/seejph/article/view/333/299 (accessed January 26, 2025).
- WHO. European Action Plan for Strengthening Public Health Capacities and Services. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2012.
- WHO, ASPHER. Roadmap to professionalizing the public health workforce in the European region. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2022. https://www.aspher.org/download/1032/who-euro-2022-4808-44517-63144-eng.pdf (accessed January 26, 2025).
- Институт за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут". Истраживање здравља становништва Србије 2019. године. Београд: Републички завод за статистику и ИЗЈЗ 2021. https://www.batut.org.rs/download/publikacije/ZdravljeStanovnistva2019.pdf (accessed January 26, 2025).
- УНИЦЕФ. Истраживање вишеструких показатеља положаја жена и деце у Србији, 2019. Београд: УНИЦЕФ 2020. https://www.unicef.org/serbia/media/16056/file/MICS%206%20Istra%C5%BEivanje%20vi%C5%A1estrukih%20pokazatelja%20za%202019.%20godinu.pdf (accessed January 26, 2025).
- European Comission. EU4Health 2021-2027 – a vision for a healthier European Union. Regulation (EU) 2021/522 of the European Parliament and of the Council of 24 March 2021 establishing a Programme for the Union's action in the field of health ('EU4Health Programme') for the period 2021-2027. https://ec.europa.eu/health/funding/eu4health_en (accessed January 26, 2025).
- European Comission. Regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a Health for Growth Programme, the third multi-annual programme of EU action in the field of health for the period 2014-2020. Brussels, 9.11.2011. COM(2011) 709 final
- Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. https://sdgs.un.org/2030agenda (accessed January 26, 2025).
- Last J. – експертски српски превод. Речник јавног здравља. Београд: Медицински факултет 2009.

***Online* ресурси:**

- United Nations. Available at URL: http://www.un.org

- World Health Organization. Available at URL: https://www.who.int/
- World Health Organization. Regional Office for Europe. Available at URL: http://www.euro.who.int/en
- WHO. Health Evidence Network (HEN). Available at URL: https://www.who.int/europe/groups/health-evidence-network-(hen)
- EU Health Information Portal. Available at URL: https://www.healthinformationportal.eu/
- European Observatory on Health Systems and Policies. Available at URL: https://www.who.int/europe/about-us/about-who-europe
- Evropsko udruženje za javno zdravlje – EUPHA. Available at URL: www.eupha.org
- Evropska alijansa za javno zdravlje – EPHA. Available at URL: www.epha.org
- Evropska asocijacija škola javnog zdravlja – ASPHER. Available at URL: www.aspher.org
- Evropsko udruženje za zdravstveni menadžment – EHMA. Available at URL: www.ehma.org
- Public Health Institutes of the World (IANPHI). Available at URL: http://www.ianphi.org/
- European Health Forum Gastein (EHFG). Ceating a Better Future for Health in Europe. Available at URL: http://www.ehfg.org
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Available at URL: http://www.cdc.gov
- European Centre for Disease Prevention and Control. Available at URL: http://www.ecdc.europa.eu
- Влада Републике Србије и министарства. Доступно на: http://www.srbija.gov.rs/
- Електронска правна база (закони, уредбе, прописи, мишљења). Доступно на: https://www.paragraf.rs/
- Удружење за јавно здравље Србије. Доступно на: https://www.facebook.com/udruzenjezajavnozdravljesrbije/

Примери бесплатних *Online* часописа који покривају област јавног здравља

Bulletin of the World Health Organization	http://www.who.int/bulletin/en/
Lancet Public Health	https://www.thelancet.com/journals/lanpub/home
BMC Public Health	https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/
Journal of Public Health Policy	http://www.palgrave-journals.com/jphp/index.html
Globalization and Health	http://www.globalizationandhealth.com

Препоручене публикације

- Bjegovic-Mikanovic V, Czabanowska K, Flahault A, Otok R, Shortell S, Wisbaum W, Laaser U. Addressing needs in the public health workforce in Europe. Copenhagen: WHO, ASPHER and the European Observatory on Health Systems and Policies, 2014. https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/addressing-needs-in-the-public-health-workforce-in-europe-study (accessed January 26, 2025).
- Bjegović-Mikanović V, Jevtić M, Tamburkovski G. Vodič za razvoj lokalne strategije javnog zdravlja. Beograd: Ministarstvo zdravlja Republike Srbije, Projekat: Pružanje unapređenih usluga na lokalnom nivou – DILS 2013.
- Detels R, Gulliford M, Karim QA, Tan CC. Oxford Textbook of Global Public Health. 7th Edition. Oxford, UK: Oxford University Press, 2021.
- Frenk J, Chen L, Bhutta ZA, Cohen J, Crisp N, Evans T, et al. For the global independent commission on education of health professionals for the 21st century. Health professionals for a new century: transforming education to strengthen health systems in an independent world. Lancet 2010; 376:1923–58 (and Web appendix 3).
- IOM. The Future of the Public's Health in the 21st Century. Washington: The National Academy Press 2003.
- McKee M. Seven goals for public health training in the 21st century. Eur J Public Health 2013; 23(2): 186-7.
- Report of the Commission on Social Determinants of Health. See the full report and executive summary at: https://www.who.int/publications/i/item/9789241563703 (accessed January 26, 2024).

Наставне методе

Интерактивна предавања, претраживање литературе, вежбе са решавањем студија случаја које одговарају реалним сценаријима јавног здравља, семинари. Испитивање путем есеја – семинарског рада који се предаје у писаној форми и потом усмено презентује, а односи се на локалне изазове јавног здравља, има за циљ да се провере способности студента да организује и изрази властите идеје о уоченим јавноздравственим проблемима. Завршни испит, поред писања и одбране есеја састоји се и од теста.

Предмет обухвата 5 бодова ЕСПБ (укупно 150 часова). Број часова активне наставе је 60, у оквиру којих је 10 предавања, 30 семинара и вежби, а 20 часова се односи на студијски истраживачки рад. Преостали часови, укупно 90 су посвећени индивидуалном раду (без надзора).

Завршетак наставе

Студент је завршио наставу уколико је похађао предавања, активно учествовао у вежбама, комплетирао домаћи задатак у писаној форми и доставио руководиоцу предмета у електронској форми до 07.07.2025, написао есеј/семинарски рад и доставио руководиоцу предмета у електронској форми до 24.07.2025. (на адресу: *vesna.bjegovic-mikanovic@med.bg.ac.rs или bjegov@gmail.com*). У случају благовремене предаје есеја у електронској форми студент ће на исти начин добити и коментар наставника. Уколико се домаћи задатак не преда на време, одузима се 5 поена, а уколико се есеј не преда на време одузима се 10 поена. Штампане форме домаћег задатка и есеја предају се на дан полагања испита (25.07.2025).

Оцена знања (максимални број поена 100)

Завршна оцена се формира на основу активног учешћа у настави (10%), припреми и извођењу колоквијума и истраживачких задатака током целокупног предмета (20%), писања и одбране семинарског рада (30%) и извођења писаног испита – тест (40%), којим се процењује стечено знање; тест обухвата питања која имају по 5 понуђених одговора од којих је само један тачан, а који су повезани са наставним садржајем. Неколико питања су отвореног типа, па је студент обавезан да попуни тачан одговор. **Рок за предају домаћег задатка у електронској форми је 07.07.2025. Рок за предају семинарског рада у електронској форми је 24.07.2025. Домаћи задатак и есеј у штампаној форми предају се на дан полагања испита. Уколико студент не преда домаћи задатак на време, одузима се 5 поена, а уколико не преда семинарски рад на време одузима се 10 поена.**

Наставници и сарадници (азбучним редоследом):

Бјеговић-Микановић Весна, Булат Петар, Васиљевић Нађа, Вујчић Исидора, Вуковић Дејана, Грујичић Сандра, Ђикановић Босиљка, Јанковић Јанко, Јовић-Вранеш Александра, Кисић Дарија, Кнежевић Александра, Максимовић Јадранка, Максимовић Наташа, Мандић-Рајчевић Стефан, Марушић Вук, Матејић Бојана, Новаковић Ивана, Пекмезовић Татјана, Ратков Исидора, Савић Марко, Станисављевић Дејана, Стаменковић Жељка, Терзић-Шупић Зорица, Тодоровић Јована, Шантрић-Милићевић Милена.

ДОКТОРСКЕ СТУДИЈЕ ИЗ ЈАВНОГ ЗДРАВЉА 2024/2025. – Други семестар
Обавезни предмет ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

Настава се одржава од 30. јуна до 25. јула, 2025. године у форми снимљених предавања, консултација са наставницима и сарадницима, електронских комуникација, израде домаћег задатка, писања и одбране семинарског рада и извођења писаног испита – теста. Према акредитацији, овај предмет има 5 бодова ЕСПБ.

Датум	Број часова	Тема предавања и вежби	Одговорни наставници и место
30. 06. 2025. Четири дана 15.00-18:30	16 часова	Увод у предмет, очекивања студената. Јавно здравље: савремени приступи и изазови. Упутство за писање семинарског рада. Упутства за домаћи задатак. Изазови јавног здравља: Инфодемија. Корисни алати за јавно здравље.	30.06.2025, Весна Бјеговић-Микановић Стефан Мандић-Рајчевић
		Основне јавноздравствене функције и услуге. Класификација основних области деловања јавног здравља у Европи Примери истраживања	Жељка Стаменковић **Институт за социјалну медицину**
		Ширење концепта јавног здравља: Детерминанте здравља и неједнакости у здрављу. Примери истраживања за детерминанте здравља. Квалитет живота и здравље. Здравствена писменост.	01.07.2025, Јанко Јанковић Зорица Терзић-Шупић Александра Јовић-Вранеш **Институт за социјалну медицину**
		Здравствена заштита, нивои превенције. Здравствена заштита појединих популационих група. Дискусија: Истраживања здравља и здравствене заштите појединих групација	02.07.2025, Александра Јовић-Вранеш, Милена Шантрић Милићевић **Институт за социјалну медицину**
		Јавноздравствена политика. Процес одређивања приоритета. Јавноздравствени индикатори Европске комисије. Главне области јавноздравствених истраживања. Примери истраживања здравствене политике.	03.07.2025, Босиљка Ђикановић, Весна Бјеговић-Микановић Жељка Стаменковић **Институт за социјалну медицину**
04. 07. 2025. Два дана 15.00-18:30	8 часова	Промоција здравља. Дискусија: Примери истраживања у промоцији здравља. Заговарање и заступање у јавном здрављу. Пример истраживања физичке активности.	04.07.2025, Дејана Вуковић Јована Тодоровић **Институт за социјалну медицину**
		Глобално здравље. Вежба: Глобално здравље – актуелни изазови у истраживањима	07.07.2025, Бојана Матејић, Александра Јовић-Вранеш **Институт за социјалну медицину**

Датум	Број часова	Тема предавања и вежби	Одговорни наставници и место
08.07.2025. Два дана 15.00-18:30	8 часова	Системи здравствене заштите. Истраживања система здравствене заштите. Форум за дискусију: Истраживања система здравствене заштите.	08.07.2025, Дејана Вуковић, Јанко Јанковић **Институт за социјалну медицину**
		Основе здравственог права. Разлике између јавноздравствене и медицинске етике. Основне етичке теорије и јавноздравствени етички кодекс.	09.07.2025, Александра Јовић-Вранеш, Јанко Јанковић **Институт за социјалну медицину**
10.07.2025. 15:00-18:30	4 часа	Менаџмент и јавно здравље	10.07.2025, Зорица Терзић-Шупић, Јована Тодоровић **Институт за социјалну медицину**
		Менаџмент људским ресурсима	11.07.2025, Милена Шантрић Милићевић, Стефан Мандић-Рајчевић **Институт за социјалну медицину**
14.07.2025. 15:00-18:30	4 часа	Јавноздравствене информације Процена здравствених технологија	14.07.2025, Дејана Станисављевић, Марко Савић **Институт за статистику и информатику**
15.07.2025. Три дана 15:00-18:30	12 часова	Превенција дијабетеса (2 часа) Превенција респираторних болести (2 часа)	15.07.2025, Сандра Грујичић, Наташа Максимовић **Институт за епидемиологију**
		Превенција цереброваскуларних и неуролошких болести (1 час) Преглед студија из области превенције специфичних болести (1 час) Превенција кардиоваскуларних болести (2 часа)	16.07.2025, Татјана Пекмезовић, Исидора Вујичић **Институт за епидемиологију**
		Превенција инфективних болести и јавноздравствени изазови (1 час) Превенција цереброваскуларних и неуролошких болести (1 час) Превенција инфективних болести и јавноздравствени изазови (1 час)	17.07.2025, Вук Марушић, Дарија Кисић Тепавчевић, Јадранка Максимовић **Институт за епидемиологију**
18. 07. 2025. 15:00-18:30	4 часа	Животна средина и јавно здравље Исхрана и здравље	18.07.2025, Нађа Васиљевић **Институт за хигијену и медицинску екологију**
21.07.2025. 15:00-18:30	4 часа	Радна средина и јавно здравље. Здравствена заштита радника	21.07.2025, Петар Булат **Институт за медицину рада**
18-23.07.2025. 15:00-18:30	4 часа	Консултације за израду семинарског рада у договору са наставником (могуће у електронском окружењу)	Јована Тодоровић Стефан Мандић-Рајчевић **Институт за социјалну медицину**
25.07.2025. 15.00 – 18.00	15.00-18.00	Тест знања Презентација семинарског рада Евалуација наставе **Напомена: Испит се пријављује 11-12.08.2025, а оцене се уписују 18-22.8.2025.**	25.07.2025, Весна Бјеговић-Микановић **Институт за социјалну медицину**